

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.07.2007, sp. zn. 29 Odo 63/2006, ECLI:CZ:NS:2007:29.ODO.63.2006.1

Číslo: 31/2008

Právní věta: K námitce započtení uplatněné po vydání směnečného platebního rozkazu soud při rozhodování o tom, zda směnečný platební rozkaz ponechá v platnosti, nepřihlíží.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.07.2007

Spisová značka: 29 Odo 63/2006

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Směnečný platební rozkaz, Započtení

Předpisy: § 175 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v P r a z e r o z s u d k e m z e d n e 1 3 . 9 . 2 0 0 5 k o d v o l á n í ž a l o v a n é h o p o t v r d i l r o z s u d e k z e d n e 2 7 . 5 . 2 0 0 4 , k t e r ý m M ě s t s k ý s o u d v P r a z e p o n e c h a l v p l a t n o s t i s m ě n e č n ý p l a t e b n í r o z k a z z e d n e 2 0 . 1 2 . 2 0 0 2 , j í m ŝ u l o ŝ i l ŝ a l o v a n é m u z a p l a t i t ŝ a l o b c i č á s t k u 3 2 0 0 0 0 0 K č a n á h r a d u n á k l a d ů ř í z e n í v e v ý ŝ i 1 5 4 5 0 0 K č .

O d v o l a c í s o u d - o d k a z u j e n a u s t a n o v e n í § 1 7 5 o d s t . 4 o . s . ř . - s h o d n ě s e s o u d e m p r v n í h o s t u p n ě d o v o d i l , ŝ e ŝ a l o v a n ý „ s e p ř i j e t í m s m ě n k y “ z e d n e 1 . 2 . 2 0 0 2 z a v á z a l k z a p l a c e n í s m ě n e č n ě p o h l e d á v k y v e v ý ŝ i 3 2 0 0 0 0 0 K č , p ř i č e m ŝ p o v i n n o s t i s m ě n e č n o u s u m u z a p l a t i t s e p r o s t ř e d n i c t v í m n á m i t e k v z n e s e n ý c h p r o t i s m ě n e č n é m u p l a t e b n í m u r o z k a z u n e u b r á n i l . Z a b ý v a j e s e v ý h r a d o u ŝ a l o v a n é h o , p o d l e n í ŝ s e s m ě n k a d o s t a l a d o r u k o u ŝ a l o b c e b e z j e h o v ě d o m í , p ř i t o m u z a v ř e l , ŝ e s á m ŝ a l o v a n ý v n á m i t k á c h p r o t i s m ě n e č n é m u p l a t e b n í m u r o z k a z u u v e d l , ŝ e s m ě n k u , k t e r á z a j i ŝ ŝ o v a l a j e h o d l u h v ś i ŝ a l o b c i v e v ý ŝ i 3 2 0 0 0 0 0 K č , v y h o t o v i l n a ŝ á d o s t ŝ a l o b c e , z č e h o ŝ - p o k r a č o v a l o d v o l a c í s o u d - j e n e p o c h y b n ě , ŝ e p ř e v z a l s m ě n e č n ý z á v a z e k v ś i ŝ a l o b c i a j e h o ú m y s l e m b y l o e m i t o v a t z a j i ŝ ŝ ś u j í c í s m ě n k u . N á m i t k u ŝ a l o v a n é h o , p o d l e n í ŝ s e s m ě n k a d o r u k o u ŝ a l o b c e d o s t a l a b e z j e h o v ě d o m í , t a k s h l e d a l n e d ś v o d n o u .

J a k o n e o p o d s t a t n ě n o u v y h o d n o t i l o d v o l a c í s o u d r o v n ě ŝ n á m i t k u ŝ a l o v a n é h o o h l e d n ě z á p o č t u p o h l e d á v k y v e v ý ŝ i 3 7 0 7 3 6 6 , 7 3 K č p r o t i p o h l e d á v c e ŝ a l o b c e . P ř i t o m z a r o z h o d u j í c í p r o ř e ŝ e n í o t á z k y , z d a b y l s m ě n e č n ý p l a t e b n í r o z k a z v y d á n p r á v e m , p o v a ŝ o v a l s t a v v d o b ě j e h o v y d á n í , k d y ŝ p ř e d m ě t e m ř í z e n í o n á m i t k á c h j e p o s o u z e n í , z d a s m ě n e č n ý p l a t e b n í r o z k a z b y l č i n e b y l v y d á n p r á v e m . V ř í z e n í v e d e n ě m k n á m i t k á m p r o t i s m ě n e č n é m u p l a t e b n í m u r o z k a z u „ s e p ř i h l í ŝ í p o u z e k e

skutečností nastalým do vydání směnečného platebního rozkazu, a z tohoto pohledu se též posuzuje důvodnost podaných námitek.“ Jelikož započtení bylo v dané věci učiněno v rámci námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu, tj. po jeho vydání, již tato okolnost sama o sobě činí takovou procesní obranu nedůvodnou, s tím, že „případný zánik závazku po vydání směnečného platebního rozkazu může mít význam pouze pro exekuční řízení.“

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, namítaje, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, tj. uplatňuje dovolací důvody podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř.

Dovolatel setrvává na výhradě, podle níž „se směnka dostala do rukou žalobce neoprávněně, bez vědomí a vůle žalovaného.“ V situaci, kdy žalobce – podle názoru dovolatele – nezískal směnku zákonným způsobem, přičemž odvolací soud k této skutečnosti „vůbec nepřihlédl a došel k názoru, že nabytí směnky v rozporu se zákonem nebrání vzniku pohledávky žalobce,“ shledává dovolatel rozhodnutí odvolacího soudu nesprávným.

Ve vztahu k „námitce započtení“ dovolatel připouští, že „samotný úkon započtení provedl až prostřednictvím námitek,“ nicméně z formulace ustanovení § 175 odst. 1 o. s. ř. je nepochybné, že „zákon rozsah námitek, které může žalovaný proti směnečnému platebnímu rozkazu uvést, neomezuje.“ V situaci, kdy ve smyslu ustanovení § 580 obč. zák. vzájemné pohledávky věřitele a dlužníka zaniknou okamžikem, kdy se setkaly pohledávky způsobilé k započtení (v daném případě k jejich zániku došlo před vydáním směnečného platebního rozkazu) a námitka započtení byla řádně a včas uvedena v námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu, považuje dovolatel i v tomto směru právní posouzení věci odvolacím soudem za nesprávné. V této souvislosti pak dále poukazuje na ustanovení § 154 odst. 1 o. s. ř., s tím, že pro rozhodnutí soudu o námitce započtení je „důležitý stav“ v době vyhlášení rozhodnutí.

Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Zásadní právní význam rozhodnutí odvolacího soudu Nejvyšší soud shledává – a potud má dovolání ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. za přípustné – ve výkladu ustanovení § 175 o. s. ř.

Nejvyšší soud, jsa vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich obsahovým vymezením (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), přezkoumal především správnost právního závěru odvolacího soudu, podle kterého směnečný platební rozkaz nelze zpochybnit výhradou, že pohledávka žalobce zanikla v důsledku započtení učiněného žalovaným v námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu.

Podle ustanovení § 175 o. s. ř. předloží-li žalobce v prvopisu směnku nebo šek, o jejichž pravosti není důvodu pochybovat, a další listiny nutné k uplatnění práva, vydá na jeho návrh soud směnečný (šekový) platební rozkaz, v němž žalovanému uloží, aby do tří dnů zaplatil požadovanou částku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal námítka, v nichž musí uvést vše, co proti platebnímu rozkazu namítá. Směnečný (šekový) platební rozkaz musí být doručen do vlastních rukou žalovaného. Nelze-li návrhu na vydání platebního rozkazu vyhovět, nařídí soud jednání (odstavec 1). Nepodá-li žalovaný včas námítka nebo vezme-li je zpět, má směnečný (šekový) platební rozkaz účinky pravomocného rozsudku. Pozdě podané námítka nebo námítka, které neobsahují odůvodnění, soud odmítne. Podané námítka soud odmítne též tehdy, podal-li je ten, kdo k podání námitek není

oprávněn (odstavec 3). Podá-li žalovaný včas námitky, nařídí soud k jejich projednání jednání; k námitkám později vzneseným však již nelze přihlížet. V rozsudku soud vysloví, zda směnečný (šekový) platební rozkaz ponechává v platnosti nebo zda ho zrušuje a v jakém rozsahu (odstavec 4).

Jak je nepochybné z výše citovaného ustanovení, obranou žalovaného proti směnečnému platebnímu rozkazu jsou námitky. Na rozdíl od účinků odporu podaného proti platebnímu rozkazu, včas podané a odůvodněné námitky vydaný směnečný platební rozkaz neruší, nýbrž se v jimi vymezeném rozsahu pouze odkládá právní moc a vykonatelnost směnečného platebního rozkazu. Na základě podaných námitek soud v námitkovém řízení rozhodne, zda směnečný platební rozkaz bude ponechán v platnosti nebo zda bude zrušen a v jakém rozsahu. Jinými slovy, účelem řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu je přijetí závěru, zda směnečný platební rozkaz byl vydán právem (a bude ponechán zcela nebo z části v platnosti) nebo zda námitky žalovaného jsou důvodné (a platební rozkaz bude třeba zcela či zčásti zrušit). V řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu se tak již nerozhoduje o povinnosti zaplatit směnku.

Z výše popsané povahy a účelu řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu pak vyplývá, že správnost takového platebního rozkazu je nutné posuzovat podle stavu, který zde byl v okamžiku jeho vydání. Skutečnosti, k nimž došlo až po této době, proto důvodem k jeho zrušení být nemohou. Byl-li projev vůle směřující k započtení žalovaným učiněn až v námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu, nemůže tato procesní obrana, byť by byla shledána důvodnou, zpochybnit správnost směnečného platebního rozkazu; jde o důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. (výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat – v tomto případě projev vůle směřující k započtení byl učiněn po vydání směnečného platebního rozkazu, ale pohledávky se setkaly v době před jeho vydáním). Neobstojí proto argumentace dovolatele vycházející z ustanovení § 580 obč. zák. co do okamžiku zániku vzájemných pohledávek věřitele a dlužníka, když z hlediska posouzení právní relevance námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu je podstatné, že právní úkon směřující k započtení byl učiněn až v době po vydání směnečného platebního rozkazu.

Právní posouzení věci odvolacím soudem, co do řešení otázky možnosti uplatnit v námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu námitku započtení, je tak správné a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. naplněn není.

Správnost rozhodnutí odvolacího soudu pak nejsou způsobilé zpochybnit ani výhrady, týkající se dovolatelem tvrzeného neoprávněného nabytí směnky žalobcem. Je tomu tak již proto, že pro posouzení této otázky Nejvyšší soud dovolání přípustným ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. neshledal (takové posouzení je významné právě a jen pro projednávanou věc a postrádá tudíž potřebný judikatorní přesah), nehledě na to, že uvedenou námitkou dovolatel zpochybňuje správnost skutkových zjištění, z nichž odvolací soud při formulaci závěru ohledně nedůvodnosti výše uvedené výhrady vyšel. Potud ale dovolatel uplatňuje dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř., který k dispozici u dovolání, jehož přípustnost je založena ustanovením §237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., nemá.

Jelikož Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.